

Ivana Havranová

Krásna lúzerka

MARENČIN PT

IVANA HAVRANOVÁ

**LKRÁSNA
Lúzerka**

MARENČIN PT

Copyright © Ivana Havranová, 2022
© Marečín PT, spol. s r. o., Bratislava, 2022
Jelenia 6, 811 05 Bratislava
marecin@marecin.sk www.marecin.sk
Cover © Marečín Media, 2022
Layout © Marta Blehová, 2022
948. publikácia, 1. vydanie

ISBN 978-80-569-0989-8 (viaz.)
ISBN 978-80-569-0990-4 (ePDF)
ISBN 978-80-569-0991-1 (ePub)

1.

Na dlhú nohu si natiahla jemnú pančuchu, nosila zásadne tie s podväzkovým pásom. Trochu sexi, trochu staromódne. Avšak pančuchové nohavičky ju pichali na stehnách, na zadku. Zdalo sa jej, že, hoci bez bielizne pravdaže nechodila, cítila dotyk recyklovanej tenučkej priadze aj cez ňu. Akoby sa jej pokožky dotýkala pavučina, akoby na nohách sedel veľký chlpatý pavúk. V zime však mala problém. Chladný vietor od Váhu prefukoval sukňu, nohavice a dokonca aj texasky. Ušité z tvrdej americkej látky, čo sa vo vode menila na plech. Nenavliekala ich na seba často, no sem-tam sa pošťastilo. Pančuchy pod nimi nezakrývali celú nohu, kus lýtka na samom vrchu sa chladu veru neubránil. Keď večer prichádzala domov, stehná mala červené ako dozreté šťavnaté jablko. No podväzkov sa nevzdala. Niekedy aj premýšľala, či si nekúpi riadne pančuchové nohavice, aké nosievala v detstve. Hnedé, biele, modré... Bavlnené. Vždy vyťahané na kolenách, mohla do nich strčiť zrelú broskyňu. A odstávali ani slonie uši. No hanbila sa zájsť do obchodu s detským tovarom. Je však možné, že na jej nohy dlhé až po mužské nebá by nemali.

Lila sa volala. Dievčina s tmavými vlasmi, čokoládovými očami, jemne našpúlenou spodnou perou a zubami bielymi, večne zvodne usmiateymi. Ako žiačka základnej školy sa zo všetkých činností, vykonávaných na vlastnom tele, najradšej česala. Brezový šampón robil z vlasov rozlietané na všetky strany, takže ich všelijako tupírovala, lakovala, pohľadzala jemne naolejovanými rukami. Takto zväčšila objem, skrotila ich neposlušnosť, a keď vzadu do gumičky strčila chvost, už sa ani nepohli. Kto sa vyznal, na prvý pohľad vedel, že nie sú bohaté. Že okrasou žien bývajú oveľa krajšie a dokonalejšie vlasy. A keď zaúradoval vietor... Celá robota sa stratila v jeho náručí. Oči klipkali nalepenými mihalnicami, Lila patrila medzi to málo dievčat, ktorým také mihalnice aj pristali. Ak sa minulo lepidlo a bez vejárov na očiach nemohla vyjsť z domu, lepila jemné dlhé chlípky, vytrhnuté z ňufáčika miniatúrnych zvieratiek lepom zvaným kanagon. Bol plný alkoholu a látky, ktorú niektorí fetovali. Nuž... niektorí. Lila ich aj poznala. Nechávali za sebou pach acetónu a ľudia na vdychovačov drogy ukazovali prstom. Lep voňal, z mozgov tvoril skákajúcu hmotu a pred očami spôsoboval hmlu. I vtedy, ak svietilo slnko. Viečka Lilu chvíľu štípali, no dievča vydržalo všetko. Aj večerné odstrojovanie. Hoci hrozilo, že s mihalnicami strhne aj kus kože na viečku. Všetko robila opatrne, jemne, precízne. Ak mala na sebe nejaký nedostatok, boli to nechty. Ohryzené do polovičky, neforemné, po okrajoch bruška každého jedného zadretá koža až do krvi. Na prstoch si vybíjala nervozitu zo školy, z otca, ktorý okrem

pohára borovičky neuznával nič iné a, pravdaže, aj z chalanov. Chalani sa v Lilinom živote motali ustavične. Spolužiaci, aj tí zo susedstva či z ulice. Mala ich rada. Možno dokonca všetkých. No vláčiť sa s každým jedným, na to nemala čas. Vybrala si vždy toho najkrajšieho, napokon ku krásnej babe šiel zásadne iba najkrajší. Lila sa niektorým chalanom podvoľovala, akoby ani nepatrila medzi najväčšie krásky mesta. Nuž a niekedy chalanské sebavedomie a pocit nadradenosti zašli tak ďaleko, že dievča preplakalo celú noc. Tajne, aby mama na nič neprišla. Nechcela ju trápiť so svojimi starosťami. Dosť mala naložené s otcom. Vojakom, čo sa denne opíjal, a keď strčil kľúč do zámku bytu v starom činziaku na prízemí, všetci doma sa začali triasť strachom. Vyvádzal nielen ako ožran. Vyvádzal aj ako vojak, naučený na rozkazy. Mama často schmatla svoje dve dcéry, malú čiernu kabelku z umelej hmoty, ktorú nosila aj do fabriky a utekali o poschodie vyššie k susedom. Slušným ľuďom so slušným otcom. Ten ich usadil, pripravil niečo na jedenie, pitie, a keď sa ožran zdola dotackal až k ich dverám a búchal na ne päšťou, slušný otec rodiny otvoril dvere, vyfackal ho a vyhodil. Pravdaže riskoval! Vyfackal pánka so slušným vplyvom! No nemohol to neurobiť.

Na druhý deň si to Lilin otec našťastie nikdy nepamätal. Ani netušil, koľkokrát dostal príučku od slušného otca rodiny, ktorý ochraňoval tri zbedačené vynervované bytosti.

Často si vravela, ako odíde z domu hneď, keď sa podarí. Ako nechá mamu, čo sa nebola schopná s otcom rozviesť

samu a nech sa spolu trápia. Aj s milou sestrou. Síce mladšou, ale nalepenou na otcovi. Tá jediná, hoc sa tatu bála, ho aj ľúbila. Napokon... Ako si mama ustlala, tak teraz spí.

Čo s tým mám ja? Čo s takým hulvátom mám ja? Nič. Iba to, že je môj otec, vravievala si denne, a vtedy sa nemohla dočkať maturity. Čas pomaturitný bol presne ten, keď sa chystala rodinu opustiť! Naveky.

Neveľký byt v činžiaku pri hlavnej ceste smerom k fabrike spôsobil rodine veľké utrpenie. Matka pracovala na tri zmeny v továrni na výrobu umelých hnojív, otec sa motal po kasárňach a Lila sa čudovala, že si nadriadení nevšímajú jeho každodenný alkoholizmus. Už ráno siahol do skrinky nad chladničkou, v akých mávajú slušní ľudia zavesené kľúče a nalial si prvý pohárik. Slivovice, vodky... Ani sa neobával, že bude zapáchať. Taký si bol istý sebou. Nuž a keď sa vrátil z práce a matka už bola z ranej doma, začalo eldorádo. Najskôr sa mu nepáčilo, že niekto položil chlieb na stôl a nechal ho tam.

Vyschne! Veď o pár minút vyschne. To neviete odpratať ani chlieb? A ty, obrátil sa na ženu, ty sa čo na to len tak pozeráš? Tie tvoje šušne, čo z fabriky prinesieš, nie sú poriadne ani na tento peceň! A to už zvyšoval hlas. Hoci dvere na balkón, vedúce rovno na ulicu, boli dokorán, nerobil si z toho nič: Vy svine! Človek vás živí a vy sa neviete ani o chlieb postarať, tiahlo sa ulicou. Ľudia zo susedstva sa už o rodinu Lily nestarali. Už to nikoho z nich nezaujímalo. Poznali ju. Nuž a cudzí sa zastavovali pod balkónom a niektorí aj chceli volať políciu.

Nechajte tak! Neprídu! Je to vojak! A tí držia spolu! Veď ten chlap toto robí skoro každý deň, odhovárali ich ďalší. Lila sa veľmi hanbila. Mama bola celkom bezbranná a to aj vtedy, keď ju zatvoril do najmenej izby a deti počuli údery otcovej ťažkej ruky, mamin ston, plač a škamranie, nech prestane.

Zabila by som ho! Ak by na mňa vztiahol ruku, zabila by som ho, zastrájala sa na svojho budúceho a v kúte pri kredenci plakala do krehkých dlaní školáčky. Malé mesto si odjakživa rýchlo vyšepotá dramatické príbehy rodín aj jednotlivcov. Ulicou sa večne tiahnu historky, čo ľudia prežívali, prechádzajú ďalšími a ďalšími ušami, až o každej jednej chvíli v meste vedia všetci obyvatelia. Zatajiť niečo zo súkromia sa veru nepodarilo nikomu. O Lile sa teda vedelo v škole všetko. Ak sa niekomu pre niečo znepáčila, hneď mala na tanieri: A čo budete dnes, Lili, večerať? Varí tata? Nakladačku s fackovačkou?

Znášala to veľmi ťažko.

Obyvatelia mesta vedeli, že toto dievča patrí medzi miestne krásavice. S veľkým zmyslom pre krásu odchádzala ráno čo ráno z domu dokonale oblečená, nalíčená, učesaná a kráčajúc sivým betónovým chodníkom, cítila na sebe pohľady mužov aj žien, starých i mladých. Fabrika v meste živila aj ľudí z okolitých dedín, z lazov, nuž všetci nevedeli, kto toto extrémne pekné žieňa je. Niekedy sa usmievala, inokedy zadržila slzy. Vedela prečo. Prinášali ich myšlienky na otca.

Po skončení strednej školy, po maturite, prišla domov a bez toho, aby sa naobedovala, vošla rovno do izby, ktorú

mala spolu so sestrou. Vybrala spod postele hnedý, zaprášený kufor, otvorila skriňu a veci z nej popremiestňovala do nevelkej papierovej vecičky, ktorú ľudia vláčili z jedného mesta do druhého.

Čo robíš? Kam sa chystáš? počula matkin hlas. Stála medzi dverami s rozčuchanými vlasmi, práve sa vrátila z fabriky. Lila si všimla, ako sa jej medzi čierne pramene pozaplietali sivé.

Idem preč, mama. Preč od otca. Cestujem do Bratislavy. Mimo chodom, dnes som zmaturovala, odvetila a pozrela na strhanú maminu tvár. Vo fabrike sa krčila nad strojom, doma sa krčila pred mužom.

Aha, aj som na to zabudla. Ale veď dobre, nie? povedala rozpačito.

Dobre, jasné. Jedna dvojka. Z francúzštiny, odvetilo dievča už so sklonenou hlavou. Ráno odchádzam. Prvým vlakom.

A kam? Čo tam budeš robiť? V tej Bratislave?

A tu mama? Tu by som čo robila? Pozerala sa, ako ťa otec mláti a ty celý život držíš? Nie. Taký život nechcem.

A z čoho budeš žiť?

Ani ti radšej nepoviem...

Akože mi nepovieš? Si moja dcéra! Mám nárok vedieť, ako budeš žiť!

Vybavila som si prácu na polícii. Budem robiť ekonómku. Veď som to aj vyštudovala, tak čo. Vyznám sa v tom, prikryla naskladané blúzky, tričká, pyžamy a kolenom pritlačila na vrchnú stranu kufra, aby ho dokázala zatvoriť. Vlasy sa jej

pritom zošuchli do očí a nevidela celkom nič. Rýchlo ich odhrnula a pozrela, ako reaguje mama. Stála poblednutá bez jediného pohybu a z dcéry nespustila oči.

Akože... Budeš policajtká? V uniforme? konečne sa zmohla na zopár slov.

Toto neviem, či v uniforme. No budem policajtká. Všetci, čo robia na polícii, sú policajti. To dá rozum, nie? usmiala sa.

A máš to naozaj vybavené? Napríklad aj bývanie?

Mám. Polícia má vlastné ubytovanie pre svojich ľudí. Neboj sa, vstala od kufra a pozrela do skrine, či niečo nezabudla. Nabudúce odnesiem aj ďalšie veci. Teraz stačí, mrm-lala pre seba a už sa o matku vôbec nestarala.

Idem na rannú, mám ťa zobudiť? spýtala sa tá ustrašene. Lila nemala rada, ak ju mama zobudila zavčasu ráno. Do fabriky chodievala na siedmu a to sa okolo dievčaťa motali ešte krásne romantické sny. Nieкто práve bozkával jej pery, pohliadal tvár, vyznával lásku. Nič horšie sa nemohlo práve vtedy stať ako také riadne, tvrdé budenie. Táto situácia však bola celkom iná. Oveľa vážnejšia. Ba priam až osudová.

Áno. Zobuď ma. O ôsmej mi ide vlak.

A otec to vie?

Nevie. A ani mu nič nehovor. Nepotrebujem počúvať jeho sprosté reči. A napokon... Odchádzam kvôli nemu. Potom si všimni, kedy vôbec zbadá, že nie som doma.

Vieš, čo mi je ľúto, Lili? Tak krásne si maľovala. Ako riadna umelkyňa. A čo s tým niekde medzi policajtmi? Nič!

No maľovať by som nemohla ani doma, mama. Čo nevieš,

ako otec vždy vyčíňal? Ako neznášal moje štetce, plátna... Ako vykrikoval, že som leňoch a nič sa mi nechce robiť, iba patlanice?

No veď viem, ale máš talent!

A nech mám. Koľko ľudí má talent na všetko možné a nikdy s ním nič nerobia. Tak budem policajtká a haste, skončila debatu a stroho oznámila, že ide von, rozlúčiť sa s kamarátmi.

Prídem do deviatej, neboj sa, dodala vidiac v očiach matky strach, aby sa dlho netúlala. Aby otec neurobil cirкус. Zišla po schodoch, otvorila bránu a ocitla sa na dvore baraku. Milan a Jozef sedeli na prašiaku, netrpezlivo čakali priateľku.

A kde je Mara? Ešte sa jej neuráčilo prísť? spýtala sa Lila a Jozef pozrel s usmiateymi očami na Milana: Neuráčilo. Má to asi ďaleko!

Mara, Lilina kamarátka bývala hneď vo vedľajšom baraku, volali to Rožák, avšak dlho nie. Presťahovali sa tam rovno zo susedstva rodiny vojaka.

Aha, ide! Milostivá, zakričal Milan, napravil si okuliare a ukázal pravidelné zuby, zvrchu jemne zažltnuté.

Ahojte, ľudia! počuli všetci traja veselý hlas Mary a svorne odvetili: Ahoj!

Tak ako si dopadla na maturite? vyzvedalo dlhonohé dievča blondavých vlasov a modrých očí, absolútny protiklad Lily.

Veď dobre. Dvojka z franiny. Inak samé. Ale chcem vám niečo povedať.

Óóóó! To musí byť veľmi dôležitá vecička, zasmial sa Jozef, chalan so srdcom plným lásky k Lile.

Veľmi sa nesmej, lebo o chvíľu zamrzneš, pohladila chalanu, na také malé mesto až mimoriadne pekného, po líci.

Už sa, Lili, neviem dočkať, chytil jej ruku a položil na svoju nohu.

Zajtra cestujem do Bratislavy. Odchádzam. Nebudem tu žiť, vyšlo z nej konečne a zrak zabodla do zaprášenej púpavy kvitnúcej pri prašiaku. Stonka vedľa nej už kvitla množstvom páperových padákov. Aby sa rozleteli do sveta, čakali na poriadne zavíatie vetra.

Jozef vstal, pozrel na dievča a vzápätí si sadol.

No dobre! Choď si aj s prestreleným srdcom! Možno si po večeroch poplačem, no čerti ma nezoberú. Zostaneme traja.

Treja nie je dobrá partia. Mara je predsa s Milankom!

Zase až tak veľmi nie sú spolu, aby ma odkopli. Čo? Decká? obrátil sa na kamarátov.

Pozri, Jozef. Si náš kamoš, a tak to aj zostane. A Lila keď príde domov... Budeme spolu všetci. Tu, na prašiaku, v Javore, na schodoch Odevov. Veď Bratislava nie je na konci sveta! Dvakrát za mesiac sa hádam z nej vytrepe pozrieť rodinu a kamošov, nie? pozrela Mara na Lilu.

Neviem! Čo ja viem, aké to tam bude? Možno sa nepodarí!

A kde budeš robiť? Čo tam vlastne máš?

Poviem, ale nezačnite mi nadávať. Idem robiť na políciu. Ekonómku. Veď som z toho zmaturovala, budem to teda aj

robiť. Len v inom meste, trochu sa vyvíňovalo dievča a Jozef si všimol, že Lile sa zaleskli oči. Slzami, čo jasne hovorili o smútku v dievčenskej duši. Mlčal však ani zajac učupený v kroví.

Tak nám zase nevadí mať v partii policajtku, skočil rýchlo do pocitov Lily a objal ju.

Milan s Marou sa zasmiali.

To budeš aj zastavovať autá? A že: ukážte, pane, vodičák? A taká pekná? Veď sa tí vodiči aj zbláznia, dobiedzala Mara.

To je pravda. Mala si ísť za modelku a nie za policajtku. By som sa aj mohol pýšiť, že mám frajerku, čo predvádza šatičky, doplnil Jozef a začalo mu byť úzko. Pochopil, že toto dievča odchádza preč z mesta a už sa nebude konať nijaké bozkávanie pod bránami domov, nepocíti jej rozhorúčené líca a búšiace srdce.

Ideme? Alebo zostaneme visieť na prašiaku ani nevyprášené koberce?!

Pohli sa do mesta. Kráčali vo dvojiciach popred školu, okrové činžiaky s pootváranými oblokmi, až zašli do kaviarne, do vychýreného Javora. Vošli dnu a trielili si to rovno k svojmu stolu kúsok od hracej skrinky.

Mohli sme ísť aj k nám, ozval sa konečne Milan, známy tým, že veľa toho nenahovoril. Aha, aký tu je prievan!

Ty si dobrý! To hovoríš teraz? Veď sme šli okolo vás, čo si ani nepípol? vyhrešil kamaráta Jozef.

A vaši nie sú doma?

Mara, veď keby boli, tak to asi nehovorím! znervóznel a prvý sa usadil v drevenej stoličke. Ostatní si posadali tiež.

Mládež? Čo prinesiem? pribehol čašník Paľo, vysoký krásavec, ktorého obdivovalo celé ženské osadenstvo mesta.

Dones kofolu. Štyrikrát. A poriadne chladenú! odvetila Lila. A platím ja.

Fíha! Čo si mala dnes výplatu? Po zadku? začudoval sa Jozef a hneď to aj olutoval.

Dnes som náhodou výplatu nemala. Teda, zatiaľ. Čo však bude doma, keď sa vrátim, veru neviem. No dobre, chalani. Dajme si aj niečo lepšie. Napríklad panáka Praděda.

To lepidlo? zhrozene pozrel na Lilu Milan.

Lepidlo? A minule u vás si čo podával? Praděd.

No lebo nič iné nebolo. Tu sme ale v krčme.

Pozri, chlapče. Tradícia je tradícia. A keďže ja platím, tak Praděd.

Paľo sa zasmial, roztiahol priam dievčenské pery, otočil sa a utekal vybaviť objednávku. Mal rád starých štamgastov. A zvlášť mladých. Niekedy, keď nebolo hostí, s nimi dokonca vyesedával a nechával za svoje mince hrať pesničky, ktorými všeličo naznačoval. Najmä Mare. Veľmi sa mu páčila. Tvárila sa však, že ju to nezaujíma a Paľovi privolávala bezsenné noci.

Na maturitu a na Bratislavu! zodvihla malý, sklenený pohárik s namaľovaným jeleňom Lila a spoločnosť urobila to isté.

Na tvoj návrat, Lila. Na tvoj skorý návrat, doplnil Jozef.

Pozri, Jozefko. Prídem. Ale už iba na návštevu. Musíme na seba zabudnúť. Začínam celkom nový život s novými ľuďmi. Už to nebude to isté. Teraz sme spolu denne, no od zajtra... Ktovie. Možno sa mi nepodarí chodiť domov často.

Zvesil hlavu, chytil pohárik a uprene sa doň pozeral.

2

V utorok, deň po príchode do Bratislavy, nastúpila na nové pracovisko. Vlastne prvé v jej živote. Škola je predsa škola a hoci aj v nej treba pracovať na svojom vzdelaní a vedomostiach, od tvrdej práce to má ďaleko. Lili chcela pôvodne ísť na vysokú, výsledky zo strednej by postup dievčaťa na ďalšie štúdium umožňovali. Ekonómia ju však nezaujímala až tak, aby sa s ňou ťahala ďalšie štyri roky a výtvarné umenie neprichádzalo do úvahy. Kvôli otcovi. Kládol ho na úroveň maliarov natieračov a vravel, že tapety sú aj tak krajšie a praktickejšie. Nemohla sa s ním hádať. Jeho primitívne argumenty Lilu načisto odzbrojovali.

V kancelárii sedela so staršou dámou, inžinierkou, a v podstate jej pripravovala faktúry a všetky podklady pre ďalšie spracovanie.

A prečo si nešla na vysokú? To sa ti chcelo hneď po strednej nastúpiť do roboty? Aspoň prázdniny si si mohla užiť, usmiala sa nostalgicky Eva a odhrnula z pleca polámané, doma farbené blond polodlhé vlasy. Mohla mať niečo po

päťdesiatke a patrila medzi tie, čo vlasy nanajvyš ak nechajú podstrihnúť. Spomienka na krásu mladosti.

Nechcelo sa mi zostať doma. Nemám to tam rada, odvetila Lila otrávene a vytiahla z tašky fľašu kofoly. Vstala, otvorila ju na dverách a znovu si sadla. Hoci si z nápoja ani raz neodpila, tvárila sa, ani čo by pila ustavične.

A čo, prosím ťa, doma nemáš rada? Veď doma je každému fajn!

No o tom teda pochybujem. Ja nemám doma rada nič. Našich, byt, zariadenie, jedlo... Nič.

A psa máte?

Psa nemáme.

To je škoda. Psa by si mala rada. Určite by si ho mala rada. Psy sú zvieratá plné lásky a vedia ju aj rozdávať.

No veď preto to tam nemám rada. Ani len psa som nemohla mať. Môj otec sa bojí lásky ako Dracula anjela. Neprežil by, keby sa odrazu u nás objavila. Len tak. Bez opýtania... láska.

No tak teda dobre. Poďme pracovať, počula Evin hlas, ale do tváre jej nevidela. Nezodvihla od stola hlavu, pozerala do obalu plného číslami popísaných listov papiera, akoby hľadala chybu. Pretože to každý vie. Ak človek hľadá chybu, vždy ju napokon nájde.

A ja čo? Máte pre mňa robotu? neisto sa ozvala Lila. Zatiaľ nemala do čoho pichnúť.

Zober si objednávky a pomaly vystavuj faktúry. Splatnosť štrnásť dní. Viac im nedávaj. Potom faktúry zapíš a ulož do

osobitného, nového šanonu, zavelila a Lila sa nádejala, že to zvládne. Faktúry naostro nevystavovala nikdy, no ako sa robia, vedela. Pozrela na Evu, práve jej zablúdil ukazovák v nose. Juj, ako ma svrbí nos. Budem mať nepríjemnosti, zahundrala tá a Lila sa usmiala. Prichytení dospelí sa vždy začnú nepriamo ospravedlňovať.

Na kancelárii sa poriadne ani nezatvorili dvere. Prichádzali muži a nakúkali na novú mladú kolegyňu.

Jeden vysoký, tmavovlasý Juraj v uniforme s niekoľkými frčkami sa dokonca odvážil prísť až k jej stolu a celkom bez okolokov sa spýtal: A čo robí slečna najkrajšia dnes večer? Nechcela by ísť na večeru? Na niečo nenáročné, no veľmi chutné? Na niečo, čo nezaplní brucho?

Chcela, odvetila najkrajšia a Juraj zostal ako poštipaný tarantulou. Nepočítal s takou rýchlou odpoveďou. Ženy sa väčšinou ošivali, všelijako vyhovárali, hoci v duši tak veľmi túžili ísť s ním, aj keď nie na večeru, aspoň do kina. Bol pekný a príjemný. Kolegovia na neho žiarlili, no nepomohli si. Vždy dostal každú novú, lebo šiel na vec priamo.

Vyzdvihnem ťa o piatej?

To by bolo fajn, lebo v meste sa ešte nevyznám.

A kde vlastne bývaš?

V ubytovni. Kúsok odtiaľto.

Aha... No dobre, potom ťa zavediem až na izbu. A koľké ste tam?

Bývam sama. Zatiaľ. Ale vraj má ešte nejaká prísť, zhovárala sa s chalanom, pretože jej pripomínal Jozefa.